

- 1 | Kompetencje medialne
- 2 | Dozwolony użytek edukacyjny
- 3 | Wspieranie digitalizacji
- 4 | Przejrzystość przepływów finansowych
- 5 | Sprawiedliwy mechanizm egzekwowania praw
- 6 | Zabezpieczenie społeczne twórców

6 postulatów **co do roli państwa** **w rozwoju kultury** **w latach 2015-2020**

CENTRUM
CYFROWE

projekt: **polska**[®]

3 | Działanie na rzecz pełnej dostępności polskiego dziedzictwa kulturowego w erze cyfrowej

Uzasadnienie

Skok cyfrowy dokonujący się na naszych oczach dotyczy nie tylko gospodarki ale również instytucji kultury. Technologie pozwalają na masowe udostępnienie zasobów dziedzictwa i na zniesienie geograficznych i czasowych barier dostępu. Przykładem jest Polona, cyfrowy projekt Biblioteki, która umożliwia dostęp do niemal pół miliona dokumentów, starych druków, ilustracji, wycinków i innych obiektów, do niedawna dostępnych jedynie w miejscu przechowywania i niejednokrotnie na szczególnych warunkach wynikających z ich wieku lub stanu zachowania. Dzięki tego typu przedsięwzięciom, domena publiczna może stać się cyfrowym dobrem wspólnym w ciągu najbliższych kilku lat.

Jednocześnie celem polityki digitalizacyjnej powinno być udostępnianie, w zakresie dozwolonym przez prawo, także tych zasobów, które nie są jeszcze w domenie publicznej. Dostępność dziedzictwa to proces szerszy niż samo przygotowywanie cyfrowych odwzorowań obiektów i utworów. Wiele zasobów wymaga formalnego uregulowania ich dostępności. Dotyczy to zarówno utworów osieroconych czy utworów niedostępnych na rynku. Digitalizacja, która obecnie dotyczy przede wszystkim książek i druków oraz do pewnego stopnia filmów, powinna objąć całość dziedzictwa audiowizualnego. Kluczowym zasobem są archiwa publicznego radia i telewizji. Uregulowanie ich statusu prawnego oraz stopniowa digitalizacja i udostępnianie z uwzględnieniem ograniczeń prawnoautorskich są wyzwaniem na najbliższe lata. Dostępność oznacza także dobrą ekspozycję oraz popularyzację wszystkich zbiorów.

Propozycja wdrożenia postulatu

Pełna dostępność dziedzictwa kulturowego wymaga uregulowania formalnego dostępności zbiorów. Należy wprowadzić obowiązek umieszczania digitalizowanych zasobów domeny publicznej w internecie. Dodatkowo resort kultury powinien dbać o regularne zabezpieczanie środków na wykup praw do ważnych dla kultury dzieł w celu umieszczenia ich w domenie publicznej, oraz o realizację tego wykupu w usystematyzowany sposób.

Żeby ułatwić instytucjom udostępnianie zasobów dziedzictwa, resort kultury powinien przeprowadzić rewizję przepisów o utworach osieroconych. Dodatkowo wdrożone powinny zostać nowe regulacje wzmacniające dobre rezultaty wysiłków digitalizacyjnych w polskich instytucjach i dotyczące m.in. możliwości przenoszenia utworów do domeny publicznej czy zakazu ograniczania domeny publicznej przez umowy licencyjneⁱ. Kluczowe jest także wdrożenie zasad ponownego wykorzystania informacji sektora publicznegoⁱⁱ. Tutaj rolą resortu kultury jest przede wszystkim edukacja i wsparcie instytucji kultury we wdrażaniu nowych procedur.

Niezwykle istotna jest również popularyzacja tych zbiorów. Rolą resortu kultury jest dbanie o trwałe włączenie cyfrowych zasobów domeny publicznej do zmieniającego się pod wpływem technologii systemu edukacji: poprzez włączenie tej tematyki do edukacji medialnej oraz stymulowanie tworzenia otwartych zasobów edukacyjnych wykorzystujących zbiory dziedzictwa.

Informacje dodatkowe

Centrum Cyfrowe to *think-and-do tank* zajmujący się wpływem nowych technologii na społeczeństwo. Analizujemy w jaki sposób obywatele i instytucje realizują swój osobisty i profesjonalny potencjał wykorzystując do tego ICT. Prowadzimy badania jakościowe, modelujemy rozwiązania prawne i rekomendacje dla polityk publicznych, tworzymy narzędziowniki oraz metodologie pracy z treściami cyfrowymi. W pracy z partnerami i w rzecznictwie kierujemy się filozofią otwartości. Wypracowując lepsze dopasowanie prawa do nowej rzeczywistości i prowadząc instytucje tam, gdzie są ich użytkownicy, przetączamy społeczeństwo na cyfrowe.

kontakt:

Marcin Serafin, szef działu polityk publicznych mserafin@centrumcyfrowe.pl

autorzy:

Anna Mazgal, Alek Tarkowski, Marcin Serafin

data opracowania:

14 sierpnia 2015

Informacja o licencji

Dokument jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska, pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów i Centrum Cyfrowego Projekt: Polska. Pełna treść licencji jest dostępna na stronie creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl. Zezwala się na dowolne wykorzystywanie treści publikacji pod warunkiem wskazania autorów oraz podania informacji o licencji.

Przypisy

ⁱ Więcej informacji: "Prawne aspekty digitalizacji i udostępniania danych muzealnych przez internet", ekspertyza Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, 2015, we współpracy z ekspertami Centrum Cyfrowego: dr Alkiem Tarkowskim i mec. Heleną Rymar <http://nimosz.pl/pl/wydawnictwa/wydawnictwa-nimosz/prawne-aspekty-digitalizacji-i-udostepniania-danych-muzealnych-przez-internet> (dostęp w dn. 12.08.2015)

ⁱⁱ Więcej informacji: "Ponowne wykorzystanie informacji publicznej - nowe wyzwanie dla instytucji kultury", Katarzyna Rybicka, dr Alek Tarkowski, mec. Helena Rymar, Centrum Cyfrowe 2014 <http://centrumcyfrowe.pl/czytelnia/ponowne-wykorzystywanie-informacji-publicznej-nowe-wyzwanie-dla-instytucji-kultury/> (dostęp w dn. 12.08.2015)